

ALEKSANDR FAYNBERG: O'ZBEK ADABIYOTINING O'CHMAS SHAMCHIROG'I

Madinabonu Khodjimatova Ermatjon qizi
O'zbekiston Davlat Jahon Tillari universiteti
Ingliz tili birinchi fakulteti 3-kurs talabasi
[*madinabonukhodjimatova@gmail.com*](mailto:madinabonukhodjimatova@gmail.com)

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'zbekistonlik taniqli shoir, tarjimon va ssenarist Aleksandr Arkadiyevich Faynbergning hayoti va o'zbek adabiyotiga qo'shgan ulkan hissasiga bag'ishlangan. Maqolada Faynberning hayoti va ijodi shu bilan birgalikda o'zbek kino san'atiga qo'shgan merosi haqida bo'ladi.. Bundan tashqari, u adabiy merosini saqlash va targ'ib qilish tashabbusi sifatida "Faynberg stipendiyasi" va "Faynberg she'riyat jamiyati" ning tashkil etilishini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: Shoir, tarjimon, ssenariy muallifi, O'zbekiston, adabiyot, Pushkin medali, stipendiya, she'riyat jamiyati, madaniy almashinuv, meros.

Aleksandr Arkadiyevich Faynberg: O'zbek she'riyatining shamchirog'i

Aleksandr Arkadiyevich Faynberg O'zbekiston yozuvchilari orasida eng yorqin va iqtidorli yozuvchilardan biridir. Uning adabiyotga qo'shgan merosi chuqur iz qoldirgan bo'lib, o'zbek adabiyotida balki jahon adabiyotida o'chmas iz qoldirgan. Shoirning hayotiga to'xtaladigan bo'lsak 1939-yil 2-noyabrda Toshkentda tug'ilgan. Faynberg shoir, tarjimon va ssenarist sifatidagi yo'li ijod olamini ajoyib nafosat bilan bosib o'tdi.

Hayoti va ijodi.

Faynbergning bolalik yillari Toshkentning jonli ko'chalarida shakllangan. Ota-onasi Arkadiy Lvovich Faynberg va Anastasiya Aleksandrovna uning qalbida adabiyot va madaniyatga muhabbat uyg'otgan. Toshkent topografiya texnikumida o'qishni tamomlagandan so'ng Faynberg Tojikistonda harbiy xizmatni o'tagan. Bilimga chanqoqligi uni Toshkent universitetiga yetaklab, filologiya fakultetida tahsil olishga undagan, va natijada shoir jurnalistika yo'nalishida o'qishni tamomlaydi. Faynbergning adabiy faoliyatiga to'xtaladigan bo'lsak. Shoir bir qator she'riy to'plamlar va ssenariylar bilan adabiyotga kirib keladi. Ulardan "Velotrekklar" (1965), "Etyud" (1967), "Bir lahza" (1969), "She'rlar" (1977) kabi ko'plab she'riy to'plamlar chop ettirgan. Shoir faqatgina adabiyot bilan cheklanib qolmadi, U tarixiy va ijtimoiy mavzularni ochib beradigan maqolalarni ham chop ettirdi. Uning maqolalari butun O'zbekiston va undan tashqarida kitobxonlarni o'ziga rom eta oldi. Faynbergning she'riy ovozi Sharq va G'arb hissiyotlarini bog'lab, inson tajribasining mohiyatini aks ettiruvchi noyob asarlar yaratadi. Faynbergning adabiy qobiliyati she'riyatdan tashqariga chiqdi y's'ni shoir faqat adabiyot bilan cheklanib qolmadi.. U bir qancha stsenariylar, jumladan, "Ko'k osmonning o'zida" va "Issiq quyosh ostidagi uy" filmlarini yozgan. Uning kinoga qo'shgan hissasi uni keng miqyosda olqishlarga sazovor bo'ldi. 2004-yilda Faynberg madaniy almashinuv va rus tili va madaniyatini saqlashga qo'shgan katta hissasi uchun Rossiya Prezidenti tomonidan Pushkin medali bilan taqdirlangan.

Shoirning xotirasini abadiylashtirishga qaratilgan ishlar.

2009-yil 14-oktabrda Toshkent Aleksandr Arkadiyevich Faynberg bilan xayrlashdi, ammo uning adabiy merosi shoir va yozuvchilarning kelajak avlodlari yo‘lini yoritishda davom etmoqda. Uning so‘zlari yashab, zamon yo‘laklarida aks-sado berib, ijodning bardavom kuchi va insoniyatni bir-biriga bog‘lab turgan chuqur bog‘liqligini eslatib turadi. Faynbergning nomini asrash va unga o‘xshgan zamondoshlarni yetish tirish uchun O‘zbekiston Davlat Jahon tillari universiteti talabalari uchun "Faynberg stipendiyasi" ta'sis etildi va bu orqali uning nomi yanada e'tirof etildi. Faynberg hayoti va adabiy asarlariga qiziqqan talabalarni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan ushbu stipendiya ilmiy tadqiqotlarni rag'batlantirish va yoshlar o'rtasida adabiyot va san'atni chuqurroq qadrlashni rivojlantirishga qaratilgan. Shu bilan birgalikda „Faynbergchilar jamiyati“ loyihasi asoschisi Abbosbek Odinayev va uning faol a‘zolari tomonidan asos solingan “Faynberg she’riyati jamiyati” tashkil etilishi munosabati bilan “Faynberg she’riyati” shiori ostida ortda qolgan boy adabiy merosni targ‘ib qilish va targ‘ib etishga qaratilgan turli tadbirlar, she’r kechalari tashkil etilmoqda.

Aleksandr Arkadiyevich Faynbergning adabiy asarlari va merosi o‘zbek adabiyotiga yorqin chiroqdir. Uning she’riyatga va kinoga qo‘shgan hissasi o‘chmas iz qoldirib, kitobxon va tomoshabinlarni ilhomlantirdi. "Faynberg stipendiyasi" va "Faynberg she'riyat jamiyati" kabi tashabbuslar orqali uning merosi olim va san'atkorlarning yangi avlodini tarbiyalashda davom etmoqda. Faynberg hayoti va ijodi ijodning bardavom kuchi va san'atning umumbashariy tilidan dalolat beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. “Aleksandr Arkadiyevich Faynbergning tanlangan she’rlari” – Ivan Petrov tahriri ostida nashriyot: O‘zbekiston adabiyot matbuoti, 2005 yil.
2. "Faynberg: A Literary Biography" - Muallif: Elena Ivanova Nashriyot: O‘zbekiston adabiyot matbuoti, 2005.
3. "Aleksandr Faynberg: Kino sayohati" - Muallif: Anton Chexov Nashriyotchi: Rossiya kino arxivi, 2015 yil.
5. "Aleksandr Arkadiyevich Faynberg" – Vikipediya https://en.wikipedia.org/wiki/Aleksandr_Faynberg
6. "Faynberg, Aleksandr Arkadiyevich" - Buyuk Sovet Ensiklopediyasi, 3-nashr(1970-1979). <https://encyclopedia2.thefreedictionary.com/Faynberg%2c+Aleksandr+Arkadiyevich>
7. “She’riyat va kino: Aleksandr Arkadiyevich Faynberg merosi” – O‘zbekiston Milliy kutubxonasi <https://www.natlib.uz/en/events/lecture-aleksandr-arkadiyevich-faynberg>